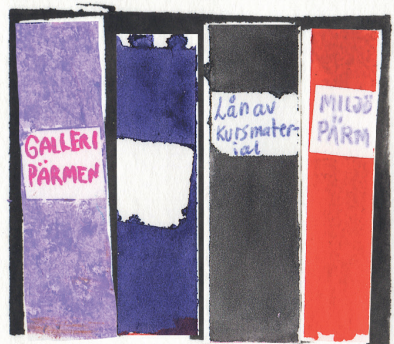
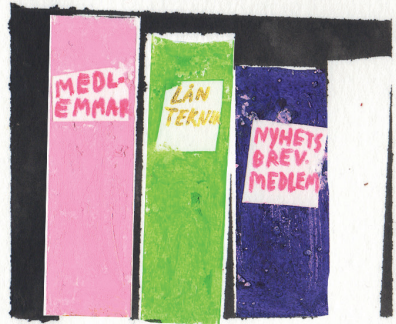
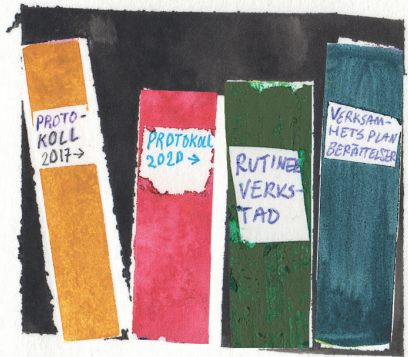

Produktionsplatser för konst, konsthandverk och design i Dalarna

Region Dalarna,
Kultur och bildning, Bild och form

Text: Bild och form där inget annat anges

Foto: Stefan Ek där inget annat anges

Illustrationer: Elvira & Ivar Lantz/Varghans

Grafisk form: Titti Lorentzson

Diarienummer: KBN 2024/96

ISBN: 978-91-989813-1-5

Innehåll

Produktionsplatser för utforskande och tillverkning	4
Orsa grafiska verkstad	6
Emaljverkstaden i Falun	8
<i>”Kollektivverkstäder som bas och kraft till konstnärskapet”</i>	10
Falu konstgrafiska verkstad	12
Ateljéföreningen Nisserska huset i Falun	14
<i>”Det är lättare att sträva tillsammans”</i>	16
Glasverkstaden i Borlänge	18
Tillfälliga produktionsplatser	20
<i>”Det tillfälliga och flyttbara rummet”</i>	22
<i>”Vi erbjuder en mobil produktionsplats med digitalt fokus”</i>	23

Produktionsplatser för utforskande och tillverkning

Dalarnas produktionsplatser har en betydande roll för produktion av konst, konsthantverk och design. Ambitionen med skriften är att synliggöra de enskilda produktionsplatserna i sig samt att visa den betydelse de har för produktion av konstverk och konsthantverk samt för framtagande av prototyper för designområdet.

PÅ EN PRODUKTIONSPLATS produceras konst, konsthantverk eller design. Platsen kan vara en ateljé eller en verkstad. Ofta drivs produktionsplatsen av en förening bestående av konstnärer, hantverkare eller formgivare. De flesta produktionsplatser är stationära för att kunna inrymma de maskiner, material, presentations/visningsutrymmen och kreativa/kollegiala ytor som behövs vid produktion. Folkhögskolor med estetiska utbildningar kan fungera som produktionsplatser och då integreras produktionen med skolans undervisning. En produktionsplats kan också ha formen av en temporär sammankomst för lärande, som till exempel ett symposium. Ett annat exempel är en tillfällig produktionsplats där arbete utförs av flera aktörer som i projektform når ett önskat resultat till exempel en utställning. Den här typen av produktionsplatser är ofta ett samarbete med föreningsliv och studieförbund.

För att konst, konsthantverk och design ska finnas i ett samhälle där människor kan möta ett kvalitativt utbud krävs grundläggande förutsättningar, en så kallad infrastruktur. Det behöver finnas konstnärer och formgivare som kan skapa och producera. De konstnärliga utbildningarna utgör en grund för det kompetensbehov som krävs. Produktionsplatserna är en del av infrastrukturen. Platserna fungerar som plattformar för idéer och utforskande vilket leder till skapande av verk och produktion. Att utföra konstnärliga gestaltningar för offentliga miljöer innebär ett arbete med skrymmande verk i tekniker och material som kräver specifika redskap och kompetenser. Produktionsplatser medger tillverkning som inte den enskilda ateljén kan erbjuda. De fem produktionsplatserna som belyses i denna skrift är föreningsdrivna utan vinstsyfte.

FOTO: ORSÅ GRAFIKVERKSTAD

Orsa grafiska verkstad

ORSA GRAFIK ÄR en föreningsdriven konstgrafisk verkstad som startades 2003 av konstnärer från Orsa och Mora. Verkstaden är särskilt väl utrustad inom screentryck och inryms i en stor lokal intill Kulturhuset i centrala Orsa.

Merparten av grafiska tekniker finns att tillgå i verkstaden, som screentryck, träsnitt, torrnål, etsning, fotopolymer, collografi och boktryck. Verkstaden har också utrustning som gör det möjligt att kombinera digitala och traditionella tekniker.

Förutom att vara en arbetsplats för verkstadens medlemmar arrangeras också utställningar, föreläsningar samt olika former av samarbete mellan konstnärer.

Föreningen har 28 medlemmar (2024) från olika delar av Dalarna. Orsa grafik är också en mötesplats för grafiska konstnärer från andra län.

Föreningen har pedagogisk erfarenhet och erbjuder samarbeten med skolor och annan kursverksamhet.

Orsa grafik välkomnar nya medlemmar som vill utforska sin kreativitet med grafik.

Lokalen

200 kvm, 5 m i takhöjd, bra ventilation. Tillgänglighetsanpassad och rymmer också ett kök.

Utrustning

Har flera koppartryckspressar, korrekturpress, digelpress (ca år 1900) för boktryck, knäledspress (år 1850) för högtryck, vacuumbord för screentryck, belysningsbord, ljusbox för fotopolymer, akvatintskåp, dragskåp och schablonskölj samt dator med skrivare.

Kontakt

orsagrafik@gmail.com

Adress

Järnvägsgatan 7
79430 Orsa

Hemsida

www.orsagrafik.se

FOTO: EMMALJVERKSTADEN I PÅRUP

Emaljverkstaden i Falun

VERKSTADEN HÅLLER TILL vid Gruvstugan och drivs av en ideell förening som funnits sedan 1976. Föreningen är öppen för alla yrkesverksamma konstnärer som behärskar tekniken att emaljera på stålplåt.

Lokalerna är inrymda i ett kulturskyddat hus vid Falu gruva med utsikt över Stora stöten. På verkstaden finns utrustning och plats för tillverkning av såväl stora offentliga verk som mindre alster. Flera gestaltningsuppdrag har varit möjliga tack vare verkstaden och verk producerade på Emaljverkstaden i Falun finns representerade i hela landet.

Emaljverkstadens cirka 25 medlemmar kommer från hela mellansverige.

Verksamheten är utbyggd för att på egen hand kunna framställa allt grundmaterial som behövs för emaljering. Detta förenklar och skapar hållbarhet. Föreningen har med detta utvecklingsarbete också höjt den nationella kompetensen på området. Intresset hos andra emaljverkstäder har varit stort och man har delat med sig av sina kunskaper genom föreläsningar och en handbok. Föreningen har även arbetat aktivt för att miljöanpassa verkstaden, genom förbättrad ventilation och slamavskiljning.

Lokalen

165 kvm hyrs av Stiftelsen Kopparberget i Falun, fördelat på tre rum plus fikarum.

Utrustning

Emaljugn med utsug för plåtar max 70x90 cm.
Sprutskåp med utsug för arbete med färgspruta.
Diskbänkar med slamavskiljare.
Arbetsytor för plåtbearbetning och screentryck.

Kontakt

kontakt@emaljverkstaden.se

Adress

Gruvstugan
Måns Nils väg 12
791 61 Falun

Hemsida

www.emaljverkstaden.se

Kia Kullander, föreningen Emaljverkstaden i Falun:

Kollektivverkstäder som bas och kraft till konstnärskapet

TROTS FEMÅRIGA UTBILDNINGAR är det inte många konstnärer som kan försörja sig enbart på sin konst. De måste ha brödjobb för att klara sin försörjning och ha råd att arbeta som konstnärer. Trots det är drivkraften så stor att många fortsätter. Vi måste tro att vi kan ha en funktion i ett samhälle som har plats för konst. I ett sådant läge är kollektivverkstäderna en trygghet, en bas, ett nav för möjligheten att verka som konstnär.

Kollektivverkstäderna byggdes upp under 70-talet då kollektivandan var stark och de nytexaminerade konstnärerna saknade högskolornas verkstäder. Tillsammans med mer erfarna kollegor startades ett unikt arbete med att bygga upp verkstäder i hela landet. Det finns ett 30-tal i landet*. Det gav konstnärer en chans att söka sig bort från storstadsregionerna och ändå kunna arbeta och delvis försörja sig som konstnärer. Nu behövde inte varje konstnär nöja sig med isolerat arbete i privat ateljé utan kunde bredda sin bas med verkstäder för offentlig gestaltning, textiltryck, grafik, verkstäder för keramik och glas, träverkstäder med maskinutrustning, skulptur och emaljverkstäder.

Så när tvivlet drabbat mig har jag sökt till kollektivverkstäderna och kunnat fördjupa mig i nya material, experimentera med nya tekniker och även blivit inspirerad av kollegor. Många gånger när jag ställt mig frågan om det är motiverat att fortsätta trots dåliga villkor, har kollektivverkstäderna funnits där som en tillgång.

Jag har tryckt reservagetryck** på 25-meters tryckbord i Malmö, jag har tryckt en ovärderlig receptsamling på KKV i Stockholm samt fördjupat kunskaper i rapportering för textiltryck. Jag har arbetat med textil skulptur i Västerås och även arbetat utomhus med energiskogsmaterial. Jag har gjort misslyckade försök på Grafikverkstaden i Falun och framförallt har jag arbetat i Emaljverkstaden i Falun.

* Antalet avser kollektivverkstäder som är anslutna till riksorganisationen KKV Riks. Utöver dessa finns många kollektiva verkstäder och produktionsplatser med liknande verksamhet och ändamål.

** Reservage är en textil tryckmetod där man reserverar vissa mönsterpartier med Gummi arabicum. När färg sedan raklas på tyget tränger färgen endast in delvis genom reservagen. När reservagen sedan tas bort uppstår en krackelerad yta.

Dessa möten med material och tekniker på kollektivverkstäder har gett mig ny lust och kraft att fortsätta arbetet som konstnär. Det arbetet har blivit till nya utställningar och många offentliga verk och framförallt givit tillbaka en tro på att konst och konstnärer har en viktig plats i vårt samhälle.

Jag kan inte nog betona hur viktigt det är att kommuner och stat stöder en kulturpolitik som ger bidrag till dessa viktiga arbetsplatser. Allt arbete med verkstädernas utrustning och drift sköts ideellt och delvis med egna medel men investeringar och hyror kräver bidrag.

Falu konstgrafiska verkstad

FALU KONSTGRAFISKA VERKSTAD är vackert belägen i en genuin kulturmiljö och på den angränsande gården finns ett gammaldags bokbinderi.

1957 startades Falu Konstgrafiska verkstad i en liten lokal på Kvarnberget i Falun. 1973 flyttades verkstaden till den nuvarande lokalen på Blindgatan i den gamla stadsdelen Östanfors.

I samband med flytten tog Falu kommun över ledningen och anställde en föreståndare på heltid. 1993 genomgick huset en omfattande renovering och byggdes samtidigt ut.

Sedan 2020 drivs verksamheten av verkstadsföreningen FKV som består av konstnärer med grafisk utbildning.

Falu Konstgrafiska verkstad erbjuder möjligheter till konstgrafiskt arbete inom samtliga kända grafiska metoder. Verksamheten har som målsättning att experimentera med nya material och hitta nya sätt att skapa konstgrafik.

Lokalen/Utrustning

Föreningen hyr 470 kvm i tre våningsplan av Falu kommun, som äger och sköter fastigheten. På markplanet finns en koppargrafik-avdelning, stort rum för litografi och ett arbetsrum med pappershantering. I källaren finns det en eldriven koppartryckspress, en högtryckspress och ett mörkrum. På det övre planet finns data- rum, kontor, lunchrum och ett föreläsningrum.

Fläktsystemet är väl utbyggt och verkstaden har en behaglig och säker arbetsmiljö. Non-Toxic grafik finns tillgängligt att arbeta med. Vissa redskap för lyfthjälp finns. Verkstaden är utrustad med trådlöst nät.

Kontakt

foreningen.fkv@gmail.com

Adress

Blindgatan 44
791 72 Falun

Hemsida

falukonstgrafiskaverkstad.se

Ateljéföreningen Nisserska huset i Falun

ATELJÉFÖRENINGEN NISSERSKA HUSET finns i tegelbyggnaden Nisserska huset vid Falu lasarett.

Nisserska huset byggdes 1896 och är den äldsta byggnaden på sjukhusområdet. Huset var ursprungligen en vårdinstitution, men andra verksamheter flyttade under åren in i lokalerna.

Sedan 1997 hyr Region Dalarna ut lokalerna till konstnärlig verksamhet. På så vis uppstod ett kulturcentrum med ateljéer, en amatörteater samt ett medicinhistoriskt museum.

Nisserska hyser 14 ateljéer där över 20 personer bedriver skiftande verksamhet. Lokalerna rymmer också ett litet snickeri och gemensamt kök. Ateljéföreningens primära syfte är att vara en gemensam arbetsplats för yrkesverksamma konstnärer i Dalarna.

Medlemmarna omfattar ett brett åldersspann och verksamhet inom en rad olika kulturella fält. Från porträttmåleri, textilkonst, skulptur och film till skrivande och animation, vilket ger värdefull kompetens till produktionsplatsen och de enskilda utövarna. Föreningen bjuder även in allmänheten till kulturarrangemang, ateljévisningar, samtal och konserter.

Lokal/Utrustning

14 ateljéer med varierande storlek och utrustning. Gemensamt kök och snickeri. Snickeriet är utrustat med en ordentlig uppsättning verktyg för att arbeta i trä.

Kontakt

nisserskahuset@gmail.com

Vi är alltid intresserade av intresseanmälningar från yrkesverksamma konstnärer som antingen vill hyra ateljé permanent eller har förslag på samarbeten.

Adress

Tingshusgatan 4
791 31 Falun

Hemsida

www.nisserskahuset.se

Nisserska ateljéföreningen:

Det är lättare att sträva tillsammans

ATT VARA KONSTNÄR är ofta ett ensamt arbete. Du utforskar ditt eget uttryck, är din egen marknadsförare och agent. Att då ha möjlighet att befinna dig på en plats med andra yrkesverksamma är ovärderligt. Många av oss har märkt, om inte förr så under pandemi-hemarbetet, hur svårt det är att hålla uppe en arbetsmoral om man arbetar själv hemifrån. Som en lärare en gång sa: att göra konst är att slåss med Gud. Det gör man bäst i sällskap med andra. Att ha någon att fråga om råd när du kör fast, att ha möjlighet att ta en fika och diskutera vad du arbetar med; i en ateljéförening blir det lättare att arbeta och motivera till nya upptäckter. Medlemmarna på Nisserska är från olika generationer och det är värdefullt att kunna prata med varandra för att utbyta erfarenheter och råd.

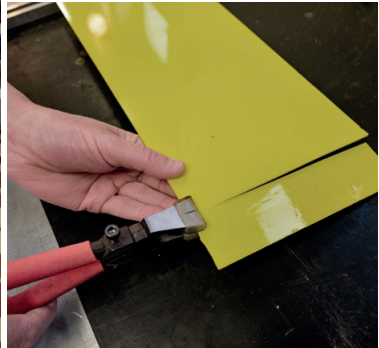
Nisserska huset har en fascinerande historia. Genom åren har det varit allt från mentalvård, förlossning, lager, snickeri och tvätter i huset. 1997, drygt hundra år efter huset byggdes, bestämde sig Landstinget Dalarna för att hyra ut lokalerna till konstnärlig verksamhet, efter att ha blivit tillfrågade av några av våra första medlemmar. Landstinget hade haft svårt att hitta någon annan som ville hyra in sig i de ruffa och lite slitna lokalerna. Det var tur att det blev så för lokalerna i Nisserska huset är med sin takhöjd, ljus och karaktär, helt perfekta som konstnärsateljéer. Det behövs lokaler som får vara lite kantstötta, där det går att ta ut lägre hyra och därmed öppna upp för nya höjder på tankar och uttryck. Att vara verksam inom kulturella näringar innebär ofta otrygga arbetsvillkor, att då åtminstone ha en trygg plats för sin ateljé är en välsignelse, som hjälper till att skapa förutsättningar för intressant konst till glädje för länets invånare.

I huset finns också en amatörteater och ett medicinhistoriskt museum. Vi samarbetar en del med teatern, men ser möjligheter till ökat samarbete med båda dessa parter. Överlag vill vi gärna hitta nya sätt och samarbeten för att nå ut med våra konstnärskap.

Att sluta sig samman i en förening gör det möjligt att ha råd och tid att tillsammans skapa utrymmen som man inte skulle ha möjlighet att ha själv, såsom en ordentlig träverkstad.

Konsten handlar om att drömma och sträva någonstans och det är lättare att sträva tillsammans. Platser som Nisserska ateljéföreningen är helt avgörande för länets bildkonstnärer och för att länets invånare ska få tillgång till närproducerade konstupplevelser.

Föreningen Glasverkstaden i Borlänge

KOLLEKTIV VERKSTAD FÖR föreningens medlemmar bestående av yrkesverkssamma konstnärer och hantverkare som arbetar med glas som uttrycksform.

Glasverkstaden i Borlänge inryms i en gammal bagerilokal i Åselby centrum och är en föreningsdriven glasverkstad som startade 2005 och har ett 15-tal medlemmar.

Här kan 8 – 10 personer arbeta parallellt. Medlemmar har egen nyckel och tillgång till verkstan dygnets alla timmar.

Glas är ett intressant material för offentliga utsmyckningar i och med dess väderbeständighet.

Verkstaden erbjuder fusingteknik genom två ugnar. Här finns också möjlighet att blåstra, borra, gravera, slipa samt också utrustning för screentryck med utgångspunkt i det plana glaset.

Utöver att rikta sig till yrkesverksamma, bjuder glasverkstaden in en intresserad allmänhet, och har vid flera tillfällen haft kurser för elever från gymnasieskolans designprogram.

Lokalen rymmer också en liten utställningsyta, showbox.

Lokalen

123 kvm. Lokalen är välventilerad och har enskilda rum för blåstring, färghantering, gips, formtagning och screenutrustning. I lokalen finns gott om förvaringsutrymmen och det finns möjlighet att duscha och värma mat.

Utrustning

Två fusingugnar, en 100x150 cm och en för mindre arbeten. Dessa är ämnade för planglas men kan även nyttjas för mindre öppna gjutningar. Maskinparken består av planslipverk för slipning och polering, glasskärare, borrar, gravymaskin och blåster.

Kontakt

glasverkstad@gmail.com

Adress

Gamla Landsvägen 10
784 62 Borlänge

Hemsida

www.dalarnasglasverkstad.se

Instagram:

[glasverkstadendalarna](#)

Tillfälliga produktionsplatser

TILLFÄLLIGA PRODUKTIONSPLATSER HAR ofta karaktären av ett lärande som till exempel i ett symposium. Platsen kan vara tillfälligt inhyst i en verkstad, i en utomhusmiljö eller där ett specifikt behov styr valet av platsen. Ofta bjuds en publik in för att ta del av eller att vara delaktig i produktionsplatsens process. Finansiering av de tillfälliga produktionsplatserna sker ofta genom samarbete med flera finansiärer inom bild- och formområdet. Konst i Dalarna och Konstfrämjandet är två exempel på samarbetsparter för tillfälliga produktionsplatser.

Konstnärliga residens utgör också en slags temporära produktionsplatser som stärker bild- och formområdets infrastruktur. Genom att skapa utrymme för arbetsprocesser, ofta kopplade till en specifik plats, möjliggör dessa residens ett utforskande och lärande arbetssätt. Många residens i Dalarna äger rum på mindre orter där bild- och formområdets infrastruktur är svag. På så sätt bidrar de till att skapa möten och ett utbyte av perspektiv med en icke-urban konstpublik.

Sara Erkers och Anna Linnea Liljeholm,
KiD/Konst i Dalarna:

Det tillfälliga och flyttbara rummet

I **JUNI 2023** genomförde Konst i Dalarna ett samtidskonstsymposium med textil inriktning i Leksand. Idén med symposiet var att vidga begreppet för vad en produktionsplats kan vara. Genom att utforma en tillfällig plats för konstnärlig produktion, forskning och fortbildning ville vi skapa en arena där teori möter praktik. Ett sammanhang för konstnärer att fokusera på det konstnärliga utbytet och samtidigt få chans att reflektera utifrån gemensamt funna och pågående erfarenheter.

Konst är i grund och botten ett sätt att reflektera kring och se på vår omvärld. Det är lätt att fokus hamnar på hantverksmässiga eller praktiska värden medan de kontextuella och filosofiska utgångspunkterna kan spela lika stor roll, ibland kanske till och med större för oss konstnärer. Symposiet blev ett naturligt rum för att just vädra vikten av detta och samtidigt förenas i samtal om hur vi både enskilt och som grupp förhåller oss till det samtida konstfältet.

Konstvärlden är en organisk arbetsplats där resandet är centralt för att kunna delta i de olika epicentrum där de konstnärliga strukturerna finns. Infrastrukturen i konstvärlden är ständigt i rörelse, de senaste åren har även digitala forum flyttat in som en del av vår arbetsyta. Att inte ha en statisk plats i form av en fast lokal ger möjligheten att anpassa sig efter hur världen förändras.

De senaste åren har vi sett en rådande trend med nedmontering av konsthallar och kulturinstitutioner över landet, men någonstans måste konsten fortfarande ta form. Hur våra permanenta, tillfälliga, digitala och fysiska arbetsplatser än ser ut, så behöver vi just platser för möten, samtal och utveckling. Om det tillfälliga och flyttbara rummet kan bli en del av permanenta strukturer i framtiden kan det öppna upp för nya typer av produktionsplatser som gynnar fler och ger ett rikare liv för oss utanför storstäderna som arbetar med konst och kultur.

Peter Cottino, Konstfrämjandet:

Vi erbjuder en mobil produktionsplats med digitalt fokus

KONSTRÄMJANDET DALARNA ARBETAR med att bygga upp en mobil produktionsplats, en portabel väska med digital utrustning, som kan användas till konstnärlig produktion i Dalarna. Vi vill erbjuda tillgång till digital teknik för konstnärer i regionen som på olika sätt arbetar i digitala media. Intentionen är att stötta konstnärer i att minska sina omkostnader för framställning av konstnärliga projekt och utställningar samt erbjuda en mobil produktionsplats med digitalt fokus. Vi arbetar också med att skapa fler visningsplatser för konst i Dalarna där vi undersöker alternativa rum för konsten att ingå dialog med. Med tekniken som ingår i den mobila produktionsplatsen kan vi spela in ljud, poddar, filma och sända från evenemang för att nå ut med utställningar och konsthändelser till en bredare publik i regionens alla hörn.

Vår främjande verksamhet bedrivs till stora delar genom olika samverkansprojekt där residens används som konstnärlig arbetsmetod för att undersöka platser, samarbeten och tematiska inriktningar.

I samarbete med andra aktörer arrangerar Konstfrämjandet Dalarna också residens som på olika sätt undersöker nya platser för konst utanför våra centralorter, exempelvis inom det regionala utvecklingsprojektet Icke-urbana platser för konst i samarbete med Region Dalarna.

Region Dalarna – Kultur och bildning, Box 712, 791 29 Falun
Besöksadress: Myntgatan 2, Falun
www.regiondalarna.se